

„Neniške frajle t' bojo vprašale,
Kdo k je pušela odal,
Meni pa je dala ljubra
Ź Kranjskega doma.“

32 9/20

Jožefa Cejana zbirka IV. 1-74 same pesmi!

1. 75. Šlojca od uši.

Pravljica iz goriške okolice; Šempeter.

Viša Špereventara mi je pravilo mnogo pravljic in pripovedek. Nekatere so prav mične in lepe, kakor n. pr. tudi slednja:

V neki grad pride neki „pekcljaš“ ter reče, da ima grozno veliko uš. „Prodajte jo meni!“ pravi kralj. Pekcljaš mu jo proda. Kralj vzame to uš, jo odere, ter dene slamo v hojo. To obesi potem na red sobe. Potem pokliče vse svoje generale in častnike, ter jim pove, da klor ugame, čegava je ona hoja, kiviši, vdobi njegovo hčer za ženo. Ugibali so in ugibali, in si belili glave, mladi čvrtki častniki in stari nezženjeni generali, pa vendar ni mogel

uganiti nihko. To stvar stroa igre tudi neki čevčar. Mudi si: „Kaj, ko bi šel poskusit tudi jaz, morda uganem. Za kraljevo hčer se je sprlača se nekoliko potruditi. Gre torej v grad. Potoma pa zastlihi okoli ušes mu brenčati nekega ščurka, ki mu pravi: „Vzemi mes seboj in bji, in ravnaj me v gradu in jaz ti povem, čegava je koža.“ Ravno tako mu pravi neka miš. Čevčar je bil vesel to pombbe in vzame seboj obe živalici. Ko pride v grad, se mu rogajova, čei. Kako bo li čevčarček uganil to, kar niso mogli drugi ušeni možje uganiti. „Pa bom poskusil“ odgovori čevčarček in gre v sobo, kjer je visela koža. Tama izpusti svojega ščurka, kteri poleti po sobi in gre gletiti na kožo. Tam pregledavse dobro in gletiti ^{potem} ~~zopet~~ na ramo čevčarjevo in mu pove, čegava je koža. Drugi okoli stojeci niso opazili to nakano. Nato vzame čevčar kožo v roke, jo ogleda nekoliko, potem pa reče: „Ah, kaj bom dobil, to je koža od uri.“ Kralj mu reče gaculjen: „Prav si odgovoril! Jaz pa hočem ostati moj-beseda in dam ti za ženo svojo hčer, če to ona hoče.“ Pri- peljijo hčer. Čevčar se ji je dopadal, saj je bil tudi „fejst kerle“.

Oženil se je tedaj ž njo. Ker pa niso hoteli biti pohorni ošabni plemenetaši nekdanjemu ovoljarju, hoteli so ga umoriti. On pa jim je ušel pravčasno. V tem času pa se njegova žena poročila z nekim generalom. Mis pa in ščurek sta uinila naredila na neki čuden način - kar pani, da bi pripovedovala - tako, da je cesaricino go pustila generala in poklicala ovoljarja nazaj. Ovoljar je prišel nazaj in živel sta še dolgo let srečno; morebiti pa še zdaj živi.

2. 76. Prebrisani osel.

(Kar. basen, pravila Urša Spreventova.)

Neki gospodar zapodi svojega osla d sebe. Osel gre po poti in sreča leva. Taka vpraša: „Kdo pa si ti?“ - „„Jaz sem osel.““ - „Zakaj pa imaš tiste trombe (t. j. ušesa) na glavi?“ - „„Da godem, rep da pometam, pod repom kanon, da streljam.““ - „Hm“, si misli lev, „ta pa ima že posebno orodje pri sebi.“ Glamo reče oslu: „Boštiva prijatelja in tovariša!“ - „„No boštiva,““ se obeje osel. Šla sta dalje. Kar zagledata lepo črešnjevo drevno polno rdečih črešnj. Hitro sta pri bevesu. Lev pripogne debla in gačne jesti mastne črešnje. Osel se obesi na pripognjeno ^{debla} drevno,

da bi tudi on jedel, ali naenkrat spusti lev deblo in osel se znajde na drugi strani, daleč proč od debela. Lev se mu posmehuje in mu reče: "jaz sem vedel da nisi za nič!" "E kaj ti veš, kako je biloto! Kaj misliš, da me je vrolo drevo?" Kaj še! Zagledal sem lepé čevljarje, ko si spustil ti in skočil sem za njimi!" "No, ta pa je druga!" "Gresta dalje in prideta "meko ograbo". Tuhaj je rasla lepa pšenica. Hitro jo gačneta lomiti in mikastiti. Kar prileti naenkrat gospodar z debelim pekljem. Lev jo orečno pobriše, osel pa jih dobi toliko, da je bilo jaj. Ko pride k levo, mu reče ta: "No, vidis, da nisi za nobeno stvar!" "Molli, molli, saj jaz sem nataši ostal tam. Glej jaz moram dati vsako toliko časa vstajati sajjo suknjo, sedaj sem in pa prihajil "fliko", ker me je že oni stregel." "Lev ne reče nič. Kato gresta naprej. Prideta do nekoga gospodskega vrta. Ker je bil vrt, gresta noter. Naenkrat pride gospodar. Lev skóci orečno črez zid, pa orečno uteče. Osel tudi poskúša skóčiti, ali skóči tako nerodno, da ob ostane na zidu. Glava mu je bila zunaj, zadnji konec v vrtu. Hitro pristóci lev in ga spravi na tla. "Ti norec ti, zakaj me nisi pustil," reče osel. "Kavno sem nastavlil moj kanon, da bi ustrelil, kar prideš ti in razdereš vse." "Opusti." "Prosi lev. Ko gresta dalje, prideta do neke vode. Lev skóci hitro črez njo, osel pa nade ravno na oredi njo. Lev skóci hitro na pomoč in pristóci na suho: osel se strese in padeti mu dve ribi in ušes. "Ti si pa prav za samo nadlego," reče osel. "Glej jaz bi naložil sedaj toliko rib, da bi jih imela oba popolnoma gladosti. Ali ti vse skajis." Kato gresta dalje, lev bi se rad ločil od osla, kateri je še komaj prikladal noge, ker je bil ves polbit in truden. "Ti, reče lev, "jaz grem iskat živejo, ti pa ostani tukaj, dokler pridem jaz." "Dobro, le pojdi." "Odgovori osel in se oleže na tla. Nekatere ptičke, ki so ga prišli pikat, pobije z repom; tako je imel tudi on meso. - Lev gre dalje in orečno volka. "Ham pa greš in od kod prihajajš lev?" "Vpásno volka." "Ves, bit sem z volkom odlom, štisto tako mečno oboroženo govejo. Ka nebeten nácin se ga nisem mogel otterizati, sedaj sem se ga vendar!" " " "Bedak, hlaknit si ga mogel, in videl bi, da ni za nič." "Pa na pojdiva olup tja in ga požirva." "Pa na a govejo repa, da bo za nas bolj varno. Tisti ki bo mogel bolj, bo kletel drugega. Ak bo pretila nevarnost." - Zvejeta si repa in gresta proti oslu. Ko jih zagleda ta gačne nuyjivati svoj "i-a, i-a, i-a, a. a. a..." Lev se prestraši in gačne teči in vleče volka zvezanega za rep, pottel ja seboj. Hedrijó se ustavi ves spehan, volk ves polbit. "Ti strela od živali! Ali ova jo imela "pa r..." reče lev. - "Ja, do! Ti si imel na sevec, kakor jaz." "Odgovori volk.

Konec. ~